

Nr 201.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till vissa ändringar i gällande tulltaxa, m. m.; given Stockholms slott den 31 mars 1952.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att
dels antaga härvid fogat förslag till förordning angående tillfällig tullfrihet för vissa ugnar;

dels ock bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås ändringar i fråga om tulltaxeringen av följande varuslag, nämligen *dels* vätesperoxid, *dels* penicillin, *dels* sytråd *dels ock* plattor och folier av konstplast, avsedda för tillverkning av röntgenfilm.

Vidare framlägges förslag om temporär tullfrihet för vissa industriugnar.

Förslag

till

förordning angående tillfällig tullfrihet för vissa ugnar.

Härigenom förordnas att, utan hinder av vad i gällande tulltaxa under nr 954 och nr 1044: 8 finnes stadgat, följande varor skola från och med den 1 juli 1952 till och med den 30 juni 1954 vara tullfria:

ugnar, icke elektriska, vägande per stycke mer än 25 000 kilogram, för sintring av blyslig (ur statistiskt nr 1683) samt

ugnar, elektriska (ljusbågs- och induktionsugnar), vägande per stycke mer än 25 000 kilogram, för smältning av katodkoppar och delar, ej särskilt nämnda, till sådana ugnar (ur statistiskt nr 1889:1).

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31 mars 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Efter gemensam beredning med chefen för handelsdepartementet anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, fråga om *vissa ändringar i gällande tulltaxa, m. m.* samt anför därvid följande.

Införande av tull på vätesuperoxid.

Vätesuperoxid är i gällande tulltaxa upptagen under tulltaxenr 204, klor-kalk, vätesuperoxid och andra superoxider, ej hänförliga till annat nummer (statistiskt nr 518), vilka varor äro tullfria.

Elektrokemiska Aktiebolaget, som är ensam svensk tillverkare av vätesuperoxid, har i en den 6 december 1949 dagtecknad framställning hemställt, att vätesuperoxid måtte åsättas tull med lägst 10 procent av värdet. Sedan denna framställning ingavs har *Sveriges kemiska industrikontor* i skrivelse den 28 augusti 1950 hemställt bl. a. att frågan om tull på vätesuperoxid måtte föreläggas 1951 års riksdag. Vidare har sökandebolaget den 29 december 1951 ånyo hemställt om införande av det begärda tullskyddet.

Till stöd för framställningen har anförts i huvudsak följande.

Elektrokemiska Aktiebolaget, som redan före andra världskriget i liten skala tillverkade vätesuperoxid, har på försörjningsmyndigheternas initiativ under åren 1945—47 utbyggt sin kapacitet för denna produktion, så att den nu täcker landets hela behov. Tillverkningskostnaderna för vätesuperoxid äro i högre grad än för de flesta andra tillverkningar beroende av i vilken grad anläggningen utnyttjas. Med hänsyn till de kostnader som äro förenade med ett driftavbrott är det angeläget att anläggningen kan hållas i gång året runt. Konkurrenten från de stora vätesuperoxidproducerande länderna åstadkommer i avsaknad av tullskydd ett synnerligen pressande pristryck för bolaget, samtidigt som exporten hindras av höga tullar utomlands. Om bolaget skall kunna fortsätta sin tillverkning är det nödvändigt att den beredes ett visst marknadsskydd genom införande av tull på varan.

Ur försvarsberedskapssynpunkt är det önskvärt att en inhemsk tillverkning av vätesuperoxid får sådant stöd att densamma kan hållas fortlöpande i gång. Utvecklingen mot slutet av 1951 har lett till en fortgående lagerökning hos sökandebolaget och man befarar att på grund av avsättnings-svårigheter få stoppa tillverkningen under någon tid med därav följande olägenheter även på längre sikt.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av *kommerskollegium* den 6 mars 1950 och den 14 januari 1952 samt av *generaltullstyrelsen* den 25 februari 1950. Vidare ha yttranden avgivits av *Sveriges kemiska industrikontor* den 14 januari 1950 och den 8 januari 1952 samt av *Sveriges kemikaliegrossisters förening* den 7 februari 1952.

Sveriges kemiska industrikontor, som tillstyrker förslaget, har anfört bl. a. följande.

En viktig förutsättning för tillverkningen i Sverige av vätesuperoxid utgör tillgången till elektrisk kraft till relativt billigt pris. Den svenska produktionen av vätesuperoxid torde, bortsett från tullarna, få anses ha goda förutsättningar att göra sig gällande i konkurrensen med andra europeiska länder. Med hänsyn till de säregna tillverkningsförhållandena är det i fråga om vätesuperoxid särskilt önskvärt att driften ständigt hålles i gång. I den mån ett produktionsöverskott föreligger i något land är det ekonomiskt lönande att exportera detta, även om mycket låga priser erhållas. Förefintligheten av en svensk tillverkning av denna vara är av stor betydelse för försvarsberedskapen. Behovet av tullskydd för denna produktion är därför ostridigt.

Med hänsyn till beredskapssynpunkterna och då naturliga förutsättningar för denna tillverkning finnas inom landet har *Sveriges kemikaliegrossisters förening* förklarat sig kunna godtaga den föreslagna tullen.

Kommerskollegium har framhållit, att av sökandebolagets produktionskapacitet på ca 480 ton per år hittills endast omkring hälften kunnat finna avsättning på den svenska marknaden. Vidare understryker även kollegium betydelsen av att produktionen kan hållas fortlöpande i gång. Med hänsyn framför allt till den betydelse denna produktion har för landets försvarsberedskap tillstyrker kollegium att vätesuperoxid åsättes en värdetull av 10 procent.

Generaltullstyrelsen har förklarat hinder icke föreligga ur tullteknisk synpunkt mot den föreslagna värdetullen.

Departementschefen. Såsom jag i olika sammanhang framhållit är jag av den uppfattningen, att en allmän tulltaxerevision snarast bör komma till stånd. Förberedelser för en sådan revision ha för övrigt redan påbörjats. Genom beslut den 11 maj 1951 uppdrog sålunda Kungl. Maj:t åt generaltullstyrelsen att verkställa en förberedande tullteknisk utredning. I avvaktan på resultatet av den allmänna översynen bör uppenbarligen ändringar i tulltaxan såvitt möjligt undvikas. De förslag till tullhöjningar, som jag framlägger i denna proposition, ha samtliga karaktär av beredskapsåtgärder.

Tull på vätesuperoxid har tidigare utgått med 15 procent av värdet och sedermera med 3 kronor för 100 kilogram. Tullen slopades emellertid år 1929, då man vid denna tidpunkt icke ansåg någon framtida svensk produktion sannolik. Betydelsen av att inom landet kunna producera vätesuperoxid underströks av erfarenheterna under andra världskriget. Den produktionskapacitet som numera utbyggt täcker f. n. väl landets hela behov.

Med hänsyn framför allt till den betydelse denna produktion måste tillmätas för försvarsberedskapen vill jag icke motsätta mig att tillverkningen nu beredes visst tullskydd. Jag är dock icke beredd tillstyrka högre tull än 8 procent av värdet.

Vid bifall till detta förslag torde tulltaxenr 204 böra uppdelas på sätt framgår av bifogade förslag till ändrad lydelse av tulltaxan.

Införande av tull på penicillin.

Penicillin hänföres vid import till tulltaxenr 222:2, apoteksvaror, enkla eller sammansatta (statistiskt nr 539:2), vilka varor äro tullfria.

Kärnbolaget aktiebolag har i en den 15 november 1950 dagtecknad framställning hemställt om sådan ändring av tulltaxan, att penicillin och beredningar därav beläggas med tull av 60 öre per miljon internationella enheter (MIE). Bolaget, vars namn sedermera ändrats till *Aktiebolaget Kabi*, påbörjade 1947 tillverkning av penicillin. Sådan tillverkning äger dessutom rum vid *Aktiebolaget Astra*, som i skrivelse den 8 februari 1951 instämt i nyssnämnda framställning. Till stöd för förslaget har anförts i huvudsak följande.

Den snabba utvecklingen i fråga om användning av penicillin har lett till att på flera håll i utlandet uppbyggts penicillinindustrier med ständigt ökande tillverkningskapacitet. Med hänsyn till det starkt stegrade behovet vid krig har denna industri av beredskapsskäl överdimensionerats, vilket medfört en under fred betydande exportkapacitet. För att trygga en inhemsk produktion har i flera länder direkt statligt stöd utgivits, varjämte genom tullar och importreglering skydd lämnats mot konkurrens från utländska tillverkare.

Den svenska tillverkningen av penicillin, som i större skala kom i gång under år 1948, har tillkommit utan statligt stöd. Sedan importregleringen den 1 januari 1950 upphävts, ha utländska tillverkningar kunnat fritt konkurrera på marknaden. De svenska producenterna ha icke haft möjlighet att på kort tid åstadkomma en långtgående konsolidering av verksamheten. Därtill kommer att exporten hindras av ofta helt prohibitiva tullar eller importreglering utomlands.

Om den svenska penicillinindustrien, vars kapacitet väl täcker det inhemska behovet, skall kunna vidmakthållas, är det nödvändigt att skapa sådana betingelser att den blir någorlunda jämställd med den utländska. Detta synes, trots de principiella betänkligheter som rests mot att belägga läkemedel med tull, lämpligast kunna ske genom att införa ett visst tullskydd. Vid valet mellan värdetull och specifik tull bör hänsyn tagas bl. a. till angelägenheten av att skapa ett marknadsskydd ej endast för beredningar av penicillin utan även för penicillin såsom bulkvara. Med hänsyn härtill och till att priset på penicillin numera nått en viss stabilitet är en specifik tull ett föredraga. En sådan tull är också lättare att administrera när det gäller blandpreparat vari penicillin ingår. Tullen bör lämpligen anknytas till den internationellt vedertagna kvantitetsredovisningen i internationella enheter.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av *kommerskollegium* och *generaltullstyrelsen*, *medicinalstyrelsen* samt *sjukvårdsberedskapsnäm-*

den. Till kommerskollegii utlåtande ha yttranden fogats från riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, Stockholms handelskammare, Skånes handelskammare och Sveriges kemiska industrikontor. Vidare ha Aktiebolaget Nordisk farmaci, Rufi representantföreningen för utländska farmaceutiska industrier samt Aktiebolaget Leo ingivit skrifter i ärendet.

Medicinalstyrelsen har understrukit betydelsen av att äga en säkrad tillgång på tillräckliga kvantiteter penicillin och vikten ur beredskapssynpunkt av att den inhemska produktionen därav hålles i gång. Trots sin principiella inställning att läkemedel icke böra beläggas med tull vill styrelsen icke motsätta sig att det ekonomiska stöd, som kan erfordras åt denna produktion, gives formen av en importtull. Samma uppfattning har kommit till uttryck i det av sjukvårdsberedskapsnämnden avgivna utlåtandet. Även riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap har tillstyrkt att den svenska penicillinindustrien erhåller det stöd från det allmännas sida som erfordras för att säkra produktionen. Riksnämnden har dock ifrågasatt, huruvida icke detta stöd bör utgå i form av en direkt statlig subvention.

Sveriges kemiska industrikontor har anfört bl. a. följande.

Den svenska läkemedelsindustrien har först på ett relativt sent stadium börjat upptaga kemiska tillverkningar på läkemedelsområdet, vilket förklarar att frågan om tullar på läkemedel tidigare knappast varit aktuell inom landet. I utlandet äro läkemedel däremot i allmänhet tullbelagda. Kan man genom en skyddstull uppnå garanti för att Sverige kan täcka sitt behov av ett viktigt läkemedel även vid krig eller avspärning, bör detta innebära en så stor fördel för allmänheten att det kan vara befogat att varan stundom något fördyras genom skyddstullen.

Behovet av tull på penicillin beror framför allt på att man genom ett marknadsskydd får bättre möjlighet att utnyttja produktionskapaciteten och därigenom uppnå lägre tillverkningskostnader. Då de fasta kostnaderna äro synnerligen stora inom all modern kemisk industri, blir det ekonomiska resultatet framför allt beroende på i vilken utsträckning kapaciteten utnyttjas.

De vetenskapliga och tekniska förutsättningarna föreligga utan tvivel för att i Sverige bedriva tillverkning av penicillin. Den svenska penicillinindustrien har emellertid att konkurrera på hemmamarknaden med en fri import, medan exporten hindras av höga tullmurar. Ett visst marknadsskydd är i detta läge nödvändigt för att tillverkningen skall kunna upprätthållas i ur beredskapssynpunkt tillfredsställande omfattning. Kontoret tillstyrker på denna grund bifall till framställningen.

Stockholms handelskammare och Skånes handelskammare ha tillstyrkt den begärda tullen.

Aktiebolaget Nordisk farmaci, Rufi representantföreningen för utländska farmaceutiska industrier samt Aktiebolaget Leo, vilka samtliga äro importörer av penicillin, ha avstyrkt införande av tull samt därvid främst åberopat de ogynnsamma återverkningar som en dylik åtgärd skulle medföra för prissättningen.

Kommerskollegium har lämnat en redogörelse för metoderna för framställning av penicillin samt utvecklingen av den svenska produktionen och konsumtionen. I fråga om de svenska producenternas tillverkningskostnader hade en av kollegium verkställd undersökning givit vid handen, att en ökad försäljning vore nödvändig för att tillverkningen skulle kunna drivas ekonomiskt. Då vissa utländska penicillinindustrier utbyggt sin kapacitet med hänsyn till krigsbehovet och kunde förväntas komma att på export avsätta det överskott, som vid fredsmässig förbrukning icke kunde konsumeras inom resp. länder, har kollegium funnit sig i princip böra tillstyrka det marknadsskydd som begärts av de svenska producenterna. Den föreslagna tullen av 60 öre per MIE skulle innebära en medelprocenttull av över 15 procent. Då tillräckliga skäl icke förelåge att i genomsnitt överstiga 15 procent har kollegium förordat en begränsning av tullsatsen till 50 öre per MIE.

Generaltullstyrelsen har uttalat tveksamhet, huruvida det erforderliga skyddet för den svenska produktionen av penicillin bör givas genom införande av tull eller i annan form.

Departementschefen. I likhet med flertalet remissinstanser anser jag det ur beredskapssynpunkt angeläget, att den svenska produktionen av penicillin hålles i gång. De svårigheter som för närvarande möta denna industri synas främst vara orsakade av att den utländska penicillinindustrien besitter en överkapacitet, som under fredstid kan utnyttjas för export. Vidare hindras den svenska penicillinindustriens egen export av i många fall prohibitiva tullar. Då förutsättningen för en ekonomisk tillverkning dessutom synes vara att produktionen kan bedrivas i relativt stor skala, finner jag det motiverat att denna industri åtminstone under en övergångstid beredes ett visst marknadsskydd. Vid valet mellan statlig subvention och importtull anser jag — trots de principiella betänkligheter som kunna anföras mot att tullbelägga läkemedel — importtullen vara att föredraga.

Mot den föreslagna tullens konstruktion har jag intet att erinra. Den av kommerskollegium föreslagna tullen av 50 öre per miljon internationella enheter (MIE) skulle enligt utredningen innebära ett tullskydd av i genomsnitt ca 15 procent. Enligt min mening bör ett tullskydd av denna höjd för närvarande icke genomföras. Därtill kommer att det icke synes osannolikt, att priserna på penicillin kunna komma att sjunka ytterligare. Med hänsyn härtill förordar jag att tullen bestämmes till 30 öre per MIE.

Vid bifall till detta förslag bör tulltaxenr 222:2 uppdelas på sätt framgår av härtill fogade förslag till ändrad lydelse av tulltaxan.

Ändring beträffande tullen på sytråd.

Sytråd av bomull är i gällande tulltaxa upptagen under tulltaxenr 445 (statistiskt nr 976) med tull av 35 kronor för 100 kilogram. Tullsatsen, som

tidigare varit bunden genom handelsavtalet med Storbritannien och Norra Irland den 15 maj 1933, är f. n. icke bunden genom något tull- eller handelsavtal.

I en den 10 oktober 1950 dagtecknad framställning har *Mölnlycke Väfveriaktiebolag* hemställt, att sytråd av bomull måtte åsättas tull med 16 procent av värdet. Bolaget har framhållit bl. a., att dess sytrådstillverkning under andra världskriget utbyggts till flerdubbel kapacitet. Den totala inhemska produktionen hade stigit från 77 ton 1939 till ca 350 ton 1949. Utbyggnaden av denna produktion hade tillkommit på tillskyndan av försörjningsmyndigheterna och syftet därmed hade varit att i första hand tillgodose de militära behoven samt beklädnadsindustrien. Genom den prisstegring som inträffat hade tullskyddet efter hand sjunkit och utgjorde 1949 endast ca 1,2 procent av värdet. De priser som bolaget på grund av importkonkurrensen hade att tillämpa täckte icke självkostnaderna. Ur beredskapssynpunkt vore det av stor betydelse att vidmakthålla den inhemska produktionen av sytråd med hänsyn bl. a. till praktiska svårigheter att tillgodose beredskapen på detta område genom lagring.

Över framställningen har gemensamt utlåtande avgivits av *kommerskollegium* och *generaltullstyrelsen* den 28 februari 1951. Vid utlåtandet ha fogats yttranden från *riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap*, *statens handels- och industrikommission*, *Stockholms handelskammare*, *Handelskammaren i Göteborg*, *Skånes handelskammare*, *Textilrådet* samt *Textilgrossisternas riksförbund*. Efter förnyad remiss har kommerskollegium den 14 januari 1952 ånyo yttrat sig i ärendet.

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap har framhållit bl. a., att det är av synnerlig vikt att en tillfredsställande försörjning med bomullsytråd kan upprätthållas även i ett avspärrningsläge. Då en beredskapslagring skulle ställa sig mycket kostsam för statsverket, anser nämnden beredskapen på detta område böra tillgodoses genom att den inhemska sytrådstillverkningen upprätthålles. Med hänsyn till den allmänna fördyring av sytråd, som skulle bli en följd av den föreslagna tullsatsen, borde enligt nämndens mening en direkt statlig subvention till bolaget vara att föredraga framför en tullhöjning.

Även *handels- och industrikommissionen* har understrukit betydelsen ur försörjningssynpunkt av att den inhemska sytrådsproduktionen upprätthålles. Kommissionen har vidare erinrat om riskerna för en monopolistisk prissättning på importerad sytråd, om den svenska konkurrensen skulle upphöra.

Handelskammaren i Göteborg och *Skånes handelskammare* ha tillstyrkt tullhöjning, medan *Stockholms handelskammare* hemställt att frågan hänskjutes till en planerad allmän tulltaxerevision.

Textilrådet, som tillstyrkt bolagets framställning, har anfört bl. a., att den föreslagna tulländringen för sytråd kan genomföras utan att detta påverkar tullsatserna på andra varor samt att sytråd med hänsyn till förädlingsgraden närmast är att jämställa med vävnader.

Textilgrossisternas riksförbund, till vars yttrande Sveriges grossistförbund anslutit sig, har framhållit, att en inhemsk sytrådsproduktion av förkrigstidens storleksordning bör vara tillräcklig för att upprätthålla erforderlig beredskap samt att en höjning av tullen icke bör genomföras utan föregående förhandlingar med huvudleverantörsländet. Förbundet ställer sig tveksamt till den föreslagna övergången till värdetull och anser i varje fall högre tull än 3 procent av värdet icke böra komma i fråga.

Kommerskollegium och generaltullstyrelsen ha framhållit bl. a., att förbrukningen av bomullssytråd ökat under senare år och under år 1950 uppgick till minst 600 ton. Tillverkningen inom landet beräknades till omkring 300 ton per år, varav 240 ton föll på sökandebolaget. Undersökningar från kollegii och statens priskontrollnämnds sida rörande bolagets självkostnads-kalkyler hade icke föranlett någon erinran. Med hänsyn till framför allt beredskapssynpunkterna vore det motiverat att tillverkningen erhöles sådant skydd att produktionen kunde säkerställas. Den av riksnämnden förordade utvägen att lämna direkt statlig subvention hade av bolaget avböjts. På grund härav ha ämbetsverken tillstyrkt att det erforderliga marknadsskyddet lämnas genom en höjning av importtullen. Innan frågan om en mera allmän övergång till värdetullar prövats av statsmakterna, ha ämbetsverken dock icke ansett sig böra förorda högre tull på sytråd av bomull än 10 procent av värdet.

Departementschefen. Den svenska produktionen av sytråd har som framgår av det anförda utbyggt väsentligt under det senaste världskriget. Den täcker f. n. ungefär hälften av landets behov. Ur beredskapssynpunkt är det av vikt att denna produktion kan upprätthållas med hänsyn till de betydande svårigheter som föreligga att vid en avspärning igångsätta en produktion eller att beredskapslagra erforderliga kvantiteter sytråd. Genom den prisstegring som ägt rum har det relativa tullskyddet efter hand minskat och utgör f. n. mindre än 1 procent. Med hänsyn härtill och till vad i övrigt anförts i remissyttrandena vill jag icke motsätta mig att en rimlig höjning av tullskyddet genomföres. Det synes därvid lämpligt att övergå till värdetull. Kommerskollegium och generaltullstyrelsen ha föreslagit att tullen sättes till 10 procent av värdet. I avvaktan på de resultat som kunna framkomma vid en allmän översyn av tulltaxan är jag dock icke beredd föreslå högre tull än 8 procent av värdet.

Ändring i fråga om tulltaxeringen av visst material avsett för tillverkning av röntgenfilm.

Som råvara, filmunderlag, vid tillverkning av röntgenfilm användes bl. a. vissa konstplaster i form av folier (triacetatcellulosa- och acetobutyratfolier) med en tjocklek av ca 0,2 mm. Dylika plattor tulltaxeras enligt tulltaxenr 1112:2 (statistiska nr 2040:11 och 2040:13): konstplaster, ej hänförliga till annat nummer: arbetade, ej särskilt nämnda: andra slag, med tull av 15 procent av värdet. Röntgenfilm är särskilt nämnd i tulltaxan under nr 226:1 (statistiskt nr 543:1), med tullfrihet.

De för nämnda varuslag angivna rubrikerna i tulltaxan ha erhållit sin nuvarande lydelse genom kungörelsen den 26 maj 1950 (nr 195) om vissa ändringar i den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxan, vilken kungörelse i här berörda delar trädde i kraft den 1 juli 1950. Före sistnämnda dag hänfördes den färdiga röntgenfilmen och nu ifrågavarande material till sådan film till en och samma rubrik i tulltaxan (tulltaxenr 1110:4; statistiska nr 2038 och 2038:1) med tullfrihet. Vissa tunnare plattor (folier) belades emellertid med en tull av 10 procent av värdet (tulltaxenr 1112; statistiskt nr 2040:1).

I en den 29 augusti 1950 dagtecknad skrift har *Aktiebolaget Ceaverken* anhållit om tullfrihet för konstplaster i folier avsedda att användas för tillverkning av film, samt om restitution av den tull, som bolaget kunde visa sig hava erlagt efter den 1 juli 1950 vid import av dylika folier. Enär den av bolaget använda råvaran för tillverkning av röntgenfilm (triacetatcellulosa- och acetobutyratfolier) icke tillverkades i Sverige, trots att bolaget tidigare genom industrikommissionens förmedling sökt intressera olika svenska industrier för upptagandet av denna tillverkning, nödgades bolaget tillgodose sitt råvarubehov genom import. Då den färdiga röntgenfilmen vore tullfri hade bolaget kommit i ogynnsamt konkurrensläge gentemot de utländska leverantörerna av röntgenfilm.

Över nämnda framställning ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av *generaltullstyrelsen* och *kommerskollegium*. Kommerskollegium har vid sitt utlåtande fogat yttranden från *Sveriges kemiska industrikontor* (som i ärendet hört *Svenska plastföreningen*) och *riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap*.

Samtliga remissinstanser ha tillstyrkt ifrågavarande framställning i vad den avser sådan ändring i tulltaxan, att för tillverkning av röntgenfilm avsedda plattor och folier av konstplast bleve fria från tull.

Generaltullstyrelsen har i anslutning till sitt tillstyrkande anfört att ändringen i tulltaxan enklast kunde ske på det sätt, att en anmärkning om tullfriheten infogades i tulltaxan under nr 1112:2.

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap har understrukt angelägenheten av att inom landet kunde upprätthållas en tillfredsställande försörjning med röntgenfilm även i ett läge, där handelsförbindelserna med utlandet vore avbrutna. Då röntgenfilm vore lagringsbar endast under mycket begränsad tid, kunde beredskapssynpunkterna på förevarande område icke tillgodoses genom lagring av färdig film. Man måste därför lita till den inhemska produktion, som Aktiebolaget Ceaverken bedreve. Företaget tillgodosåge för närvarande endast en mindre del av landets behov av röntgenfilm men kapaciteten beräknades i ett avspärrningsläge genom skiftarbete m. m. kunna ökas till att motsvara de angelägnaste behoven av sådan film.

Svenska plastföreningen har framhållit bl. a. följande.

Den film respektive de skivor, som användes för röntgenfilmtillverkning, måste vara av mycket hög kvalitet, speciellt vad angår ytbeskaffenheten. I Sverige finns f. n. en anläggning för tillverkning av cellulosaaacetatfolier och -film enligt s. k. våta strängsprutningsprincipen och inom kort torde även två anläggningar för torr strängsprutning av bl. a. cellulosaplastfolie och -skivor komma att igångsättas. I den förstnämnda anläggningen kan endast tillverkas tunnare folier huvudsakligen avsedda för förpackningsändamål. I de båda senare anläggningarna torde åtminstone inte tills vidare film och skivor kunna tillverkas av sådan kvalitet, att de lämpligen kan användas för röntgenfilmunderlag. Sökandebolaget torde därför åtminstone för en längre tid framåt vara nödsakat att tillgodose hela sitt behov av röntgenfilmunderlag genom import. Den färdiga röntgenfilmen, som hänföres till stat. nr 543:1, är tullfri.

\

Med hänsyn till osannolikheten att inom överskådlig tid erhålla röntgenfilmunderlag med godkännbar kvalitet av inhemsk tillverkning samt med hänsyn till det faktum, att färdig röntgenfilm vore tullfri, ville plastföreningen tillstyrka den gjorda framställningen.

Sveriges kemiska industrikontor har uttalat sin fulla anslutning till de synpunkter och förslag, som framförts av plastföreningen.

Vad beträffar Aktiebolaget Ceaverkens anhållan om restitution av erlagd tull för till riket redan infört material har *generaltullstyrelsen* som sin mening uttalat, att framställningen i denna del icke borde bifallas.

Svenska plastföreningen har förklarat att föreningen icke hade någonting att erinra mot att sådan restitution lämnades, men föreningen kunde dock för sin del icke föreslå någon lämplig åtgärd, som statsmakterna skulle kunna vidtaga för att tillgodose detta bolagets önskemål.

Departementschefen. I den nu förevarande framställningen yrkas, att tullfrihet måtte införas för plattor och folier av konstplast, som äro avsedda för tillverkning av röntgenfilm.

Med hänsyn till den betydelse, som en inhemsk tillverkning av röntgenfilm får anses äga, och då någon tillverkning av här ifrågavarande filmun-

derlag icke förekommer inom landet tillstyrker jag, att tullen å dessa varuslag borttages. Däremot kan jag icke förorda, att sökandebolaget erhåller restitution av redan erlagd tull.

Författningstekniskt torde tullfriheten böra åvägabringas genom att en anmärkning om tullfrihet intages i tulltaxan under nr 1112:2.

Temporär tullfrihet för vissa industriugnar.

I en den 5 december 1951 dagtecknad skrift har *Bolidens gruvaktiebolag* gjort framställning om att under tiden den 1 juli 1952—30 juni 1954 få tullfritt importera vissa industriugnar, nämligen en elektrisk ljusbågsugnsanläggning, två elektriska induktionsugnsanläggningar samt en ugsnanläggning för sintring av blyslig, vardera vägande mer än 25 ton.

Bolaget har till en början erinrat om att vid de internationella tullförhandlingar, som genomförts i Annecy år 1949 och Torquay åren 1950/51, icke något önskemål om borttagande, nedsättning eller bindning av tullen för industriugnar framkommit. Det ville därför synas som om tullen å ifrågavarande ugnar icke vore av något större värde ur handelspolitisk synpunkt. Några speciella handelspolitiska skäl mot att tullfrihet medgäves för sådana industriugnar, som icke vore föremål för tillverkning inom landet, torde således icke föreligga. Då emellertid frågan om tullarna å industriugnar i allmänhet måhända ansåges böra prövas i samband med en allmän revision av tulltaxan, funne bolaget sig böra begränsa framställningen till att avse tullfrihet för sådana i bolagets skrift omnämnda speciella slag av ugnar för framställning av koppar och bly, som under tiden 1 juli 1952—30 juni 1954 komme att införas till riket. Bolaget har framhållit att bolaget vore den enda tillverkaren av ifrågavarande metaller inom landet och att det rörde sig om en engångsimport. Med hänsyn till sistnämnda omständighet ville bolaget ifrågasätta, huruvida icke det skulle bliva möjligt att åvägabringa tullfrihet för ifrågavarande ugnar utan ändring av gällande tulltaxa, t. ex. genom att Kungl. Maj:t av riksdagen erhöle bemyndigande att — på särskild framställning — medgiva befrielse från eller restitution av tull för de ugnar, som under ovannämnda tid komme att importeras.

Rörande de olika ugsnanläggningarna har bolaget anfört följande.

De elektriska ugnarna utgöra delar av bolagets planerade nya elektriska smältanläggning för koppar och beräknas draga en kostnad av c:a 1,2 milj. kronor. Den nya anläggningen beräknas komma att medföra en avsevärd besparing av arbetskraft i förhållande till bolagets nuvarande smältanläggning. Den erforderliga totala arbetsstyrkan beräknas kunna minskas med 20 man och antalet nattarbetare från nuvarande 6 à 7 man till endast 1 man. Det torde knappast behöva särskilt framhållas att den sålunda friställda arbetskraften lätt kan finna annan sysselsättning. Den projekterade anläggningen skulle medgiva framställning av dels en kopparkvalitet, som på grund av låg syrehalt är högre än den som för närvarande erhålles, dels

vertikalgjutna ämnen, som äro särskilt efterfrågade för vissa ändamål och som för närvarande måste införas från utlandet. Slutligen må framhållas, att de katodugnar, som bolaget nu använder, årligen kräva för driften c:a 2 500 m³ eldningsolja med särskilt låg svavelhalt samt c:a 5 000 m³ björkved (s. k. poolningsbjörk), som erfordras för reduktion av vid det nuvarande förfarandet bildade kopparoxider. Vid övergång till elugnar skulle nämnda kvantiteter olja och ved kunna frigöras för andra ändamål, ett förhållande som ur nationalekonomisk synpunkt och med hänsyn till nu rådande brist på såväl fasta som flytande bränslen torde vara av viss betydelse.

Anläggningen för sintring av blysig har prisberäknats till c:a 1 milj. kronor. Vid drift i ett skift skulle bolagets produktionskapacitet ökas från 20 000 till 30 000 ton bly per år. Vidare skulle den för driften erforderliga arbetsstyrkan, vilken för närvarande uppgår till 18 man, arbetande i tre skift, kunna nedbringas till 10 man, arbetande i ett skift. Slutligen må framhållas att man med den nya anläggningen skulle kunna undvika det synnerligen hälsovådliga rostningsförfarande, som är nödvändigt vid bolagets nuvarande utrustning.

Installerandet av de planerade anläggningarna måste ses som ett led i bolagets rationaliseringssträvanden. För att bolaget under normala tider skall kunna konkurrera — såväl inom landet som på export — är det nödvändigt att dess produktionsapparat står på höjden av vad den moderna tekniken kan åstadkomma. Självfallet skulle bolaget helst ha velat beställa de ifrågavarande ugnarna inom landet, vilket skulle ha medfört fördelar bl. a. ur servicesynpunkt. I fråga om sintringsanläggningen förefinnes emellertid inom den svenska verkstadsindustrien ingen som helst erfarenhet på området; liknande ugnar ha aldrig tillverkats inom landet. Beträffande de elektriska ugnarna har särskilt Allmänna svenska elektriska aktiebolaget (ASEA) erfarenhet på ett närbesläktat område, nämligen tillverkning av ugnar för stålframställning. De aldeles speciella förhållanden, som föreligga vid detta slag av kopparsmältning, kräva emellertid i flera avseenden andra konstruktioner än vid stålugnarna och på detta område saknas ännu tillräcklig erfarenhet i vårt land. Bolaget måste därför vända sig till utlandet för att kunna erhålla garanti för att driften i ugnarna skall kunna ske på avsett sätt. Detta är icke något anmärkningsvärt, ty i hela världen finnas för närvarande endast ett halvt dussin dylika anläggningar i drift. Genom att anläggningarna importeras komma de att belastas med tull, som för de elektriska ugnarna synes utgöra 10 % av värdet och för sintringsanläggningen minst 15 % av värdet.

Bolaget har slutligen anfört att tullarna i detta speciella fall icke hade någon betydelse såsom skydd för den inhemska verkstadsindustrien. De innebure därför en onödig och enligt bolagets mening orättvis belastning för bolagets framtida verksamhet. Såväl koppar som bly vore nämligen i vårt land tullfria, varför en tull å ifrågavarande ugnar skulle innebära ett handikap för bolaget i förhållande till dess utländska konkurrenter icke endast vid försäljningar på export utan även på den svenska marknaden. Härvid torde även den omständigheten förtjäna beaktande att en ej oväsentlig del av bolagets smältverksrörelse utgjordes av omarbetning av koppar-

smältmaterial tillhörigt utländska ägare. En modern utrustning möjliggjorde för bolaget att i konkurrens med utländska smältverk driva denna rörelsegren med för landet gagneligt resultat.

Över nämnda framställning ha infordrade utlåtanden avgivits av *generaltullstyrelsen* och *kommerskollegium*. Kommerskollegium har vid sitt utlåtande fogat ett av *Sveriges industriförbund* avgivet yttrande.

Industriförbundet framhåller att exakt de ugnar, som framställningen avsåge, hittills icke tillverkats i landet men att erfarenhet funnes hos tillverkare av liknande ugnar. Förbundet hade varit i kontakt med de svenska företag som skulle ha kunnat åtaga sig en sådan tillverkning. Dessa hade därvid förklarat att de, med hänsyn till att det endast gällde en temporär tullbefrielse och en engångsimport, icke ville motsätta sig att bolaget befriades från tull för dessa ugnar. Med hänsyn till det utomordentliga värde, ifrågavarande ugnar hade för en rationellare drift vid bolagets anläggningar, och då de inhemska tillverkarna icke åberopat tullen ur skyddssynpunkt, saknades anledning att fördyra importen genom tullar. Detta desto mera som koppar och bly, för vilkas framställning ugnarna vore avsedda, icke vore tullbelagda. Ur dessa synpunkter tillstyrkte industriförbundet befrielse från tull för ifrågavarande ugnar.

Kommerskollegium har anfört bl. a. följande.

Kollegium vill till en början erinra om att 1938 års tulltaxerevision i sitt andra betänkande framförde ett förslag att sådana för varuförframställning avsedda maskiner och apparater, som icke tillverkades inom landet och som per stycke räknat hade ett värde av minst 30 000 kronor skulle vid införsel åtnjuta tullfrihet. Revisionen föreslog jämväl att denna tullfrihet skulle efter framställning till Konungen underkastas prövning från fall till fall. Betänkandet lämnades av Kungl. Maj:t utan åtgärd.

Den av bolaget sökta temporära tullättnaden synes icke röna motstånd från sådana tillverkare som i övrigt ha intresse av att tullen på industriugnar bibehålles. Det är av betydelse att möjligheter till rationalisering och förbättring av produktionsmetoderna inom metallindustrin underlättas. När det som i detta fall gäller framställning av för vår metallbearbetande industri och ur allmän försörjningssynpunkt så viktiga råvaror som koppar och bly, synes det rimligt, att sökandens önskemål såvitt möjligt tillgodoses. Vad särskilt kopparsmältningen angår synes visst beaktande böra ägnas det av sökandebolaget omnämnda förhållandet att bolaget på grund av otillräcklig tillgång på inhemsk kopparmalm och i syfte att förbilliga produktionen eftersträvat att för utländska ägares räkning utföra omarbetning av kopparsmältmaterial. Möjligheterna att få utföra sådan omarbetning är emellertid i hög grad beroende av det internationella konkurrensläget.

Kollegium anser att den av 1938 års tulltaxerevision behandlade frågan, för vilken ovan redogjorts, änyo bör prövas vid en förestående tulltaxerevision. Eftersom en sådan revision knappast lär ha slutförts före den tidpunkt, den 30 juni 1954, intill vilken sökanden vill begränsa sitt äskande

om tullfrihet, tillstyrker kollegium på ovan anförda grunder tullfrihet under tiden den 1 juli 1952—30 juni 1954 för följande typer av industriugnar:

För smältning av kopparkatoder avsedda ugnar, vägande per stycke mer än 25 ton jämte delar därtill (ur stat. nr 1889:1).

För sintring av blyslig avsedda ugnar, vägande per stycke mer än 25 ton (ur stat. nr 1683). (Enligt anmärkning till tulltaxans avd. XVI A torde, såvida tullfrihet beviljas för ugnarna ur stat. nr 1683, även, därest sådana ugnar importerats söndertagna i delar, dessa delar få tullfritt införas).

Generaltullstyrelsen har till en början redogjort för gällande bestämmelser rörande tulltaxering av industriugnar. I detta hänseende har styrelsen anført.

Ugnarna i fråga synas vara hänförliga till följande nummer i gällande tulltaxa:

sintringsugnen till nr 954 (statistiskt nr 1683): maskiner, apparater och redskap, ej elektriska: ugnar för industriella ändamål — — —, med tull av 5 kronor för 100 kilogram, dock minst 15 procent av värdet; samt

de elektriska ugnarna till nr 1044:8 (statistiskt nr 1889:1): maskiner och apparater, elektriska — — —: elektrotekniska specialapparater och delar därtill, ej särskilt nämnda — — —, med tull av 10 procent av värdet.

Sintringsugnen faller under tulltaxans avdelning XVI A. Enligt en till denna avdelning hörande anmärkning må den omständighet, att en maskin eller apparat införas söndertagen i delar, som inkomma med olika lägenheter, icke utgöra hinder, att, där varuhavaren sådant påyrkar, den för maskinen eller apparaten såsom helhet bestämda tullsats tillämpas. Den för de elektriska ugnarna tillämpliga tulltaxerubriken, nr 1044:8, omfattar, såsom nyss angivits, även i taxan ej särskilt nämnda delar till i rubriken upptagna apparater. Särskilt inkommande delar till dylika ugnar bliva därför i allmänhet hänförliga till samma tulltaxenummer som ugnarna.

Vid ett ställningstagande till den föreliggande frågan borde enligt generaltullstyrelsens mening största hänsyn tagas till det förhållandet, att genom anskaffandet av dessa nya ugnar betydelsefulla besparingar i arbetskraft och bränsle samt andra stora fördelar kunde vinnas för vårt folkhushåll. Härjämte borde tagas i betraktande, att ugnar av ifrågavarande slag icke vore föremål för tillverkning inom landet. Vidare kunde framhållas, att metallerna koppar och bly, som framställdes av sökanden, vore fria från tull samt att sökanden omsmälte metall för utländska uppdragsgivares räkning, varvid konkurrensen från smältverk i främmande länder kunde göra sig gällande.

Generaltullstyrelsen har vidare anført.

Den av sökanden önskade tullfriheten för de avsedda ugnarna kan genomföras på olika sätt. Styrelsen förutsätter härvid, att någon tullfrihet icke kan ifrågakomma för de till sintringsugnen hörande fackverkskonstruktionerna. Bolaget har som första alternativ hemställt om sådan ändring i tulltaxan, att ugnarna skulle kunna tullfritt införas under tiden 1 juli 1952—30 juni 1954. En liknande ändring i taxan har genom kun-

görelsen den 26 maj 1950 (nr 196) vidtagits beträffande träsprit (tulltaxe-nr 211:1, statistiska nr 525—526). Styrelsen vill dock icke nu förordna en sådan taxeändring, enär tullfriheten skulle avse endast ett mindre område inom ifrågakommande tulltaxenummer och gälla blott under en jämförelse-vis kort tid.

Enligt sökandens andra alternativ skulle Kungl. Maj:t erhålla riksdagens bemyndigande att medgiva befrielse från eller restitution av tull för de ugnar, som under ifrågakommande tid komme att importeras. Detta alternativ har, som ovan nämnts, tillstyrkts av Sveriges industriförbund. Styrelsen finner emellertid, att en sådan lösning skulle medföra onödig omgång. Sedan riksdagen lämnat begärt bemyndigande, skulle Kungl. Maj:t nämligen hava att pröva nya framställningar med i sak samma innehåll som den föreliggande.

Enligt generaltullstyrelsens mening borde bestämmelser om tullfrihet under viss tid för de ugnar, som avses i nu föreliggande framställning, lämpligen intagas i en allmängiltig författning.

Departementschefen.

I den föreliggande framställningen har hemställts om rätt till tullfri införsel under tiden den 1 juli 1952—30 juni 1954 av fyra stycken i framställningen närmare angivna industriugnar. Ugnarna äro avsedda för framställning av bly och koppar, vilka båda metaller äro fria från tull.

Såväl Sveriges industriförbund som de hörda ämbetsverken ha tillstyrkt framställningen. Industriförbundet har meddelat, att förbundet varit i kontakt med sådana svenska företag, som skulle kunna ha intresse av att tullen på dessa ugnar bibehölles. Dessa företag hade därvid förklarar att de, med hänsyn till att det endast gällde en temporär tullbefrielse och en engångsimport, icke ville motsätta sig den begärda tullättnaden.

Även enligt min mening äro omständigheterna sådana att den sökta tullfriheten bör medgivas. Genom att begränsa tullfriheten till viss tid sker uppenbarligen icke något föregripande av den planerade allmänna tulltaxerevisionen.

På sätt generaltullstyrelsen föreslagit torde bestämmelser om tullfrihet för här ifrågakommande ugnar böra intagas i en allmängiltig författning. I fråga om tullfrihetens omfattning ansluter jag mig till generaltullstyrelsens uppfattning, att någon tullfrihet icke kan ifrågakomma för de till sintringsugnen hörande fackverkskonstruktionerna. Tullfriheten bör jämväl avse inkommande delar.

Viss ändring i tulltaxans bestämmelser rörande tull å tobaksvaror.

På sätt framgår av anm. 5 till tulltaxenr 159 utgöres i tullhänseende skillnaden mellan cigarr och cigarrcigarrett därav, att den senare saknar spets, har skuren inlaga samt i vikt uppgår till högst 3.3 gram. Skillnaden mellan nämnda varuslag i skattehänseende har angivits på motsvarande sätt i 16 §

sista stycket lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror.

Departementschefen. I proposition nr 174 till innevarande års riksdag har bland annat föreslagits den ändringen av 16 § sista stycket nyssnämnda lag, att vid angivandet av skillnaden mellan cigarr och cigarrcigarrett icke skall medtagas att den senare har skuren inlaga. Därest detta förslag bifalles av riksdagen synes motsvarande ändring böra vidtagas i anm. 5 till tulltaxenr 159.

Samtliga nu föreslagna ändringar i tulltaxan torde böra träda i kraft den 1 juli 1952.

Under återopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen, att

dels antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till *förordning angående tillfällig tullfrihet för vissa ugnar*;

dels besluta, att den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxan skall i nedan angivna delar erhålla ändrad lydelse på sätt av det följande framgår.

		Tull för 100 kg Kronor
159	Tobak och tobaksvaror	fria
	<i>Anm. 1.</i> Angående införsel — — — är stadgat.	
	<i>Anm. 2.</i> För färdiga — — — 50 kr. per kg.	
	<i>Anm. 3.</i> Resande, som — — — bestämda tullsatser.	
	<i>Anm. 4.</i> För av — — — bestämda tullsatser.	
	<i>Anm. 5.</i> I tullhänseende utgöres skillnaden mellan cigarr och cigarrcigarrett därav, att den senare saknar spets samt i vikt uppgår till högst 3.3 g.	
204: 1	Klorkalk	fri
204: 2	Peroxider:	
	väteperoxid (vätesuperoxid) 100 kr.	8: —
204: 3	andra	fria
222: 2	Apoteksvaror, enkla eller sammansatta:	
	penicillin, salter och andra derivat därav samt beredningar, innehållande dessa ämnen	} beläggas med en tull, motsvarande kr. 0: 30 för 1 miljon internationella enheter penicillin.

		Tull för 100 kg Kronor
222: 3	andra slag <i>Ann. 1.</i> Såsom apoteksvaror tulltaxeras <i>dels</i> — — — icke enligt gällande apoteksvarustadga ut- göra apoteksvaror. <i>Ann. 2.</i> Rörande införseln — — — gällande gift- stadga.	fria
445	Sytråd av bomull 100 kr. ----- Konstplaster, ej hänförliga till annat nummer: ----- arbetade, ej särskilt nämnda: -----	8: —
1 112: 2	andra slag 100 kr. <i>Ann.</i> För till detta nummer hänförliga plattor och folier, som äro avsedda uteslutande för till- verkning av röntgenfilm, skall tull icke utgå.	15: —

dels ock förklara, att de föreslagna ändringarna skola träda i kraft den 1 juli 1952.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Birgit Warholm.